

UiO

**FORSKERFORBUNDET VED
UNIVERSITETET I OSLO**

Postboks 1048 Blindern

0316 Oslo

Telefon 22 85 43 40

forskerforbundet@uio.no

<http://foreninger.uio.no/forskerforbundet>

Deres ref:

Vår ref: 113.03/21/bes

Vår dato: 08.10.2021

Høringsinnspill: Forskerforbundets innspill til UiOs klima- og miljøstrategi

En arbeidsgruppe oppnevnt av rektor leverte sitt forslag til strategi til ledelsen i juni. Strategiforslaget ble lagt ut på nett rundt 20. august for innspill fra studenter og ansatte, <https://www.uniforum.uio.no/nyheter/2021/08/uio-anbefales-om-ikke-a-ga--inn-i-prosjekter-som-i.html>

- Utkastet til UiOs strategi ble sendt på høring til oss 28. august med (utvidet) svarfrist 8. oktober: <https://www.uio.no/om/strategi/miljo-og-klimastrategi/forslag-til-helhetlig-klima--og-miljostrategi-for-uio.pdf>

Vi ønsker herved å gi innspill til strategiforslaget og til prosessen rundt.

1. Manglende medvirkning og medbestemmelse i prosessen rundt klima- og miljøstrategien

Rektor oppnevnte arbeidsgruppen som har levert sitt forslag til strategi, uten at ansattorganisasjonene har vært invitert med inn. Ansattorganisasjonene har dermed vært utelatt fra utredningsarbeidet. Forskerforbundet opplever heller ikke at informasjon om prosessen har vært tilstrekkelig, eller har blitt gitt tidlig nok. Vi mener det er bekymringsfullt at rektor, i en så stor og viktig sak som UiOs miljø- og klimastrategi, ikke involverer oss som ansattrepresentanter i tråd med Hovedavtalens beskrivelse av medbestemmelse. Vi i Forskerforbundet ønsker å komme fram til de beste løsningene for de ansatte, våre medlemmer og for UiO – og det sikres gjennom ivaretagelse av Hovedavtalen.

Vi viser til Hovedavtalens formålsparagraf, § 1, punkt 6 - Utøvelse av medbestemmelsesretten

Partene er enige om at medbestemmelsesretten best utøves gjennom organisasjonens tillitsvalgte, og på en slik måte at de tas med i utrednings- og beslutningsprosessen så tidlig som mulig.

Vi viser til medbestemmelse i Hovedavtalens del 1 og § 12 - Medbestemmelse i prosjekter og styringsgrupper

§ 12 Medbestemmelse i prosjekter og styringsgrupper

Medbestemmelse skal også utøves der hvor det etableres prosjekter, styringsgrupper, interimorganisasjoner e.l. i saker som kan få vesentlig betydning for de ansattes arbeidssituasjon.

Det forslaget til klima- og miljøstrategi som foreligger kan ha stor innvirkning på våre medlemmers arbeidsvilkår. Derfor var både deltakelse inn i prosjektgruppen og behandling i IDF-møter en forutsetning for oss.

Medbestemmelse i prosjektgruppen var viktig for å kunne fange opp elementer ved strategiprosessen og -forslaget og bidra til å sikre medvirkning lokalt.

Det er viktig for oss at vi nå holdes løpende orientert underveis og at saken behandles i IDF i god tid før den legges fram for Universitetsstyret. Det må være rom for våre spørsmål om hvordan de ansatte er informert og involvert i prosessen av lokal ledelse og hvordan dette forslaget vil påvirke hver enkelt som ansatt. Dette er en tung og viktig sak.

Det må gis nok tid til at ulike fagmiljøer og deres ledere rekker å levere sine innspill.

I tilknytning til forslag til strategi sendt på høring minner vi særskilt om at vi har drøftingsrett ved bemanning/omorganisering. Dette er blant annet knyttet til forslaget i strategien om et nytt bærekraftsenter på nedre Blindern som konkret nevner behov for omorganisering. Vi kommer tilbake til dette senere i vårt høringssvar.

2. Tilbakemeldinger på deler av forslaget til strategi

a) Innledning strategidokument

Forskerforbundet mener at en slik strategi innledningsvis bør presentere hvordan arbeidet på klima- og miljøområdet har foregått fram til nå ved UiO. Den faglige bredden vi har knyttet til miljø og klima bør komme tydelig fram. Det samme gjelder det store engasjementet i ulike miljøer. I stedet for å snakke ned UiOs innsats bør UiOs satsningsområder heller trekkes fram som positive, og noe UiO ønsker å bygge videre på framover ved også å inkludere bærekraft. Vi støtter følgelig ikke ordlyd «Med unntak av enkeltmiljøer, er status per i dag dessverre at vi på UiO hverken er verdensledende eller utmerker oss som rollemodell.», og det må kunne utdypes og forklares hvilket arbeid som er gjort fram til i dag på UiO, og hva som legges i «verdensledende».

b) Akademisk frihet

Strategiutkastets anbefalinger kan få konsekvenser for finansiering av forskning og oppfordrer til for sterk styring av forskningsfinansieringen dersom søknader kun blir vurdert ut fra et klimaperspektiv.

I strategiutkastets overordnede mål, F0, for delen som omhandler «Forskning» heter det at «UiO skal gi viktige bidrag til kunnskapsgrunnlaget knyttet til klima- og miljøutfordringer, både disiplinært og tverrfaglig». Forskerforbundet ved UiO støtter denne målsettingen. Samtidig er vi svært bekymret for konsekvensene av delmål F1 for den akademiske friheten, der UiO skal «sikre at all forskning vurderer hensynet til klima og miljø, uavhengig av disiplin». Selv om det i et senere avsnitt presiseres at «det selvsagt fortsatt skal være full akademisk frihet for vitenskapelige ansatte», er det vanskelig å se hvordan disse to hensynene skal forenes i praksis, og strategien sier heller ikke noe om dette.

Vi er i tillegg svært skeptiske til at all forskning, uavhengig av om dette er relevant eller faglig hensiktsmessig, skal måtte «vurdere hensynet til klima og miljø». Vi er redd for at dette vil bety økt byråkrati for forskerne, dersom de hver gang de planlegger eller søker om nye forskningsprosjekter skal måtte vurdere hensynet til økologisk bærekraft, også innenfor fagfelt der dette åpenbart ikke er relevant eller nyttig. En annen bekymring er at dersom all forskning skal styres i én retning står vi i fare for å gå glipp av annen forskning som samfunnet vårt trenger.

c) Utdanning

Begrepet «bærekraft» er svakt definert i strategiutkastet, og koblingen til FN's bærekraftsmål er uklar. Begrepets definisjon og betydning bør presiseres ytterligere før strategi vedtas, da dette har konsekvenser for innholdet i utdanning og forskning. Det er også vanskelig å koble dette til tiltak i regi av UiO. Bruken av begreper som «bærekraft, klimanøytral og planetens tålegrenser» veksler mellom en naturvitenskapelig og en politisk anvendelse. Mens UiO sitt ambisjonsnivå er å bli verdensledende, skal dette kunne oppnås «med noen nye grep, samtidig som eksisterende initiativ forsterkes og samordnes». Strategiutkastet har et hovedsakelig antropogent perspektiv med mindre fokus på andre arters mangfold, økosystemer og overlevelse.

Vi støtter at bærekraftssystematikk bør inn under ex.phil., men ikke at det presses inn i alle disipliner og studieprogram. UiO er et breddeuniversitet, og det bør være tilstrekkelig å avgrense det til å gjelde noen studieprogram, og gjøre disse gode og aktuelle. Mye kan oppnås ved å fjerne administrative og økonomiske barrierer til samarbeid på tvers av eksisterende studieprogram.

d) Tverrfaglighet og klimaperspektiv i alle fag

Målet om tverrfaglighet i studieprogrammene er godt, men det må ikke legges uoppnåelige ferdigheter over på studentene. UiO må også tenke over konsekvensene av å oppfordre til tverrfaglige grader uten at det akademiske karriereløpet støtter opp under dette. Det nevnes i forslag til strategi at alle fag må redefineres, særlig humaniorafagene, og at klimaperspektiv skal tas med helt fra start. Dette vil naturlig nok gå utover forskernes akademiske frihet. Hvis alt styres i en retning, vil vi gå glipp av andre viktige oppdagelser. Vi opplever det følgelig som problematisk å revurdere alle fags kjerne.

e) Organisasjon og styringsstruktur

Hvordan sikre at klima- og miljøarbeid aktivt følges opp med dagens organisering?

Som fagforening reagerer vi i utgangspunktet på alle forslag om omorganiseringer i en strategi. Omorganisering kan ikke skje via en vedtatt strategi, men må sikres i de rette organer og i henhold til avtaleverket (om medvirkning og medbestemmelse). Det er problematisk å snikinnføre en omorganisering i en slik strategi, og Forskerforbundet har allerede meldt fra til ledelsen om dette. Vi er opptatt av å ta vare på våre ansatte og trygge deres arbeidshverdag og -vilkår, og uten medbestemmelse fra start i slike store prosesser, er det vanskelig. Vi forstår at det vil komme tiltaksplaner og handlingsplaner etter at en strategi er landet, men opplever at det da vil være for sent å diskutere hvordan dette bør gjøres, hvis organisatoriske endringer allerede ligger nedfelt i en vedtatt strategi. Organisatoriske endringer det legges føringer for i forslag til strategi kan berøre mange ansatte.

Forskerforbundet støtter ikke forslag om opprettelse av et nytt senter, «Oslo Bærekraftsenter/Oslo Sustainability Centre», slik det ligger. Forslaget er for vagt beskrevet til å innlemmes i en strategi, og dette virker ikke gjennomtenkt.

Det er ikke bærekraftig å legge ned solide forskningsmiljøer. Forskerforbundet mener at vi må bevare og videreutvikle eksisterende sentre der aktuell kompetanse allerede ligger framfor å opprette nye. Det å etablere slagkraftige forskningsmiljø er en lang prosess. Det å legge ned et senter og bare gå videre vil være direkte i strid med bærekraft.

Vi støtter tanken om at det mest effektive UiO kan gjøre i sin bærekraftsatsing er å styrke og videreutvikle et allerede eksisterende senter, Senter for utvikling og miljø, og gjerne smykke satsningen med et nytt navn. SUM har eksistert i ca. 30 år, det er tverrfaglig, og UiO har høyt kompetente ansatte som allerede arbeider her. En slik utvidelse vil være bærekraftig og synliggjøre hva UiO allerede gjør og ønsker å gjøre framover i sin satsning på miljø og klima.

f) Samfunnsutfordringer - Grønt UiO, grønt campus

Grønt UiO, grønt campus har tidligere vært diskutert med ansattorganisasjonene uten at tiltak har blitt landet. Vi er opptatt av medvirkning og medbestemmelse i denne saken, og at forslag til ulike tiltak blir presentert i god tid og at vi sammen kan komme fram til gode løsninger.

Vi opplever at flere ønsker å bidra inn med klimakutt i form av reduksjon av flyreiser innenlands, mange møter kan nå enkelt erstattes av digitale, men at styring av reisevirksomhet internasjonalt er ganske kontroversielt. UiO og den enkelt forsker er opptatt av internasjonalisering, nettverk må bygges, men vi må unngå at reising blir skambelagt.

Vårt styre vil jobbe videre med disse spørsmålene framover.

Forskerforbundets tillitsvalgte går inn i drøfting når endelig forslag til miljø- og klimastrategi legges fram på informasjons- og drøftingsmøte på virksomhetsnivå.

Evaluering og revidering av strategi

Strategien er satt til å gjelde for flere år. Den bør revideres hyppig siden det skjer så mye på feltet, både nasjonalt og internasjonalt.

Med vennlig hilsen

Forskerforbundets lokallagsstyre ved UiO